

1.6 Vrste zlostavljanja i elektroničkog nasilja

Postoje različiti načini zlostavljanja.

Zlostavljanje može biti fizičko, kada se provodi putem fizičke agresije i zlostavljanja (udaranje, šutiranje, guranje, udaranje, štipanje ili nasrtanje predmetima). Ali, može se odnositi i na nasilje nad stvarima ili imovinom, na primjer, uzimanjem predmeta, oštećivanjem istih ili iznuđivanjem novca od mete. Općenito, ovaj oblik zlostavljanja je najlakše otkriti.

No, zlostavljanje se može manifestirati i u verbalnom obliku, kroz vrijeđanje, zadirkivanje te verbalnu agresiju. To znači ismijavanje, ponavljajuće ismijavanje mete, prozivanje ponižavajućim nadimcima, komentiranje načina na koji se oblače ili govore, davanje rasnih ili seksističkih primjedbi. Ovaj oblik nasilja koji se ponavlja tijekom vremena dovodi do štetnog stalno razvijajućeg unutarnjeg iscrpljivanja mete. Ali postoji i neizravno ili psihičko nasilje koje se uglavnom provodi širenjem kleveta, namjernim isključivanjem, širenjem dosadnih tračeva ili putem prijetnji, ponižavanjem i ismijavanjem. Suprotno tome, definira se kao relacijsko kada uključuje izolaciju cilja. Ignoriranje nekoga također spada u ovaj oblik zlostavljanja. Ovo se posebno odnosi na oblik 'agresije' koji se uglavnom manifestira u obliku 'podmuklog trača' i više pogađa ženski nego muški spol.

Elektronički nasilnik može svojoj meti nanijeti trenutačno i dugoročno nasilje ili psihičku ozljedu na razne načine:

- Videosnimanje i objavljivanje zlostavljanja (eng. cyberbashing)
- Elektroničko/online uznemiravanje (eng. harassment)
- Elektroničko klevetanje (eng. denigration)
- Elektroničko zastrašivanje (eng. cybersatllking)
- Vrijeđanje porukama (eng. flaming)
- Lažno predstavljanje/krađa identiteta (eng. impersonation)
- Elektroničko isključivanje/ostracizam (eng. exclusion)
- Elektroničko razotkrivanje ili prijevara (eng. outing or trickery)
- Izlaganje neprimjerenog sadržaja (eng. exposure)
- Sekstiranje (eng. sexting)
- Ucjena na temelju seksualnog sadržaja (eng. sextortion)

VIDEO SNIMANJE I OBJAVLJIVANJE ZLOSTAVLJANJA (CYBERBASHING)

VIDEO SNIMANJE I OBJAVLJIVANJE ZLOSTAVLJANJA je najčešći oblik elektroničkog nasilja i očituje se kada je meta napadnuta, udarena ili uznemiravana dok skupina promatrača snima scenu mobilnom kamerom, a zatim širi slike i snimke na mreži.

Digitalne pretvorbe su korištene od strane CYP-a kako bi ponizio, napao i ocrnio druge, od kojih su mnogi većini odraslih nepoznati.

Riječ je o oblicima nasilja, često odglumljenih u grupi, u kojima se koristi fizička sila s namjerom povrijeđivanja: djeca se međusobno udaraju šakama i nogama, djevojčice se tuku i vuku za kosu dok drugi stoje sa strane i gledaju što se događa, bez uplitanja, osim što komentiraju i potiču ih da nastave, dok oni sve to snimaju iza zaslona pametnog telefona. Videozapisi se zatim objavljuju na grupama i stranicama s hashtagom WorldStar, raširenim po cijelom svijetu kako bi bili vidljivi i popularni, kako bi dobili lajkove, komentare i dijeljenja na videozapisu koji privlači pozornost.

Riječ je o 4 od 100 tinejdžera koji snimaju svoje vršnjake dok ih tuku i trpe fizičko nasilje, a da uopće ne istupe, ostavljajući ih na milost i nemilost ovoj vrsti nasilja (podaci Talijanskog nacionalnog opservatorija za adolescenciju).

Najuznemirujuće gledište je dijeljenje, uvažavanje i poticanje mržnje na mreži: videozapisi zapravo u kratkom vremenu dosegnu tisuće pregleda i lajkova. Nitko ne istupa; naprotiv, većina onih koji gledaju ove videe kao da gledaju film. Smiju se, uživaju, komentiraju uz uvrede i dijeljenje, potičući fenomen.

Stranice na kojima su prikupljeni ovi videozapisi nekoliko su puta označene i zatvorene, ali zatim ponovno otvorene pod drugim imenima, tako da se većina videozapisa još uvijek može pronaći na internetu, što izaziva vrlo snažan učinak širenja.

Postoji rizik poticanja normalizacije, većeg prihvaćanja takvog ponašanja onih koji su već skloni ovoj vrsti nasilja. Postoji i velika neodgovornost u onima koji gledaju i ništa ne poduzimaju jer se ne osjećaju osobno uključeni, jer se pokrivaju činjenicom da 'nisu oni ti koji se bore protiv'. Paravan također dehumanizira, skida osjećaje i emocije kod onih koji se ne stavljaju u kožu žrtve i ne pokazuju solidarnost s njima.

Kod ovih CYP-ova postoji potpuni nedostatak svijesti o tome što rade i sebi i drugima, ne uspijevajući razumjeti granicu između igre, zabave, prijetvornosti i nasilja. Nedostaje obrazovanje na svim poljima, koje mora uključiti i sve one gledatelje koji bi, ako su odmah istupili i ako nisu dijelili, mogli barem zaustaviti ovu vrstu nasilnog fenomena.

VIDEO: SADA JE VRIJEME | Nagrađivani kratki film

<https://www.youtube.com/watch?v=ZaqimvvTdos> (trajanje 4,39)

ELEKTRONIČKO/ONLINE UZNEMIRAVANJE ILI OCRNJIVANJE (HARASSMENT OR PUT DOWN)

ELEKTRONIČKO/ONLINE UZNEMIRAVANJE se sastoji od opetovanog slanja uvredljivih, neugodnih, klevetničkih i uvredljivih poruka, koje se šalju uzastopno tijekom vremena, putem tehnoloških sredstava (chat, e-mail, SMS poruke, blogovi, anonimni telefonski pozivi).

OCRNJIVANJE: tj. ocrniti nekoga putem e-maila, SMS poruka, postova poslanih na blog, tj. grupu ljudi. Cilj ovog alata nije utjecati na osobu kakva ona stvarno jest, već na njenu reputaciju u očima drugih, koja je ugrožena ne samo na internetu, već i od strane svih onih koji su informirani od strane elektroničkog nasilnika.

Riječ je, dakle, o neuravnoteženom odnosu u kojem je, kao i kod tradicionalnog zlostavljanja, meta uvijek u pozicija "jedan dolje" (Watzlawick, Beavin, Jackson, 1971), tj. pasivno trpi uznemiravanje ili, u najboljem slučaju, obično neuspješno pokušava, uvjeriti progonitelja da prestane s agresijom. U nekim slučajevima, elektronički nasilnik, kako bi povećao svoju ofenzivnu aktivnost, također može uključiti svoje internetske kontakte (mailing liste), koji, iako možda izravno ne poznaju ciljnog učenika, mogu sudjelovati u agresiji na mreži (ovaj bi se fenomen mogao odrediti kao 'uznemiravanje uz dobrovoljno novačenje', Pisano, 2008).

Evo priče koja objašnjava ovaj fenomen:

"Valeria je sretna. Konačno, nakon nekoliko mjeseci, uspjela se spojiti s Manuelom, dečkom koji joj se sviđao od početka školovanja. Pobijedila je sramežljivost i u subotu je, na Lukinom tulumu, pitala Manuela želi li on biti s njom. On je, nakon jako dugog trenutka šutnje rekao da. Valeria je u sedmom nebu i šali se s prijateljicama putem chata. Neki se šale da je sretnica što ima tako zgodnog dečka, a drugi joj čestitaju na osvajanju. Valeria se smije, posramljena i sretna u isto vrijeme.

Zatim pametni telefon ponovno zazvoni: to je tekstualna poruka s nepoznatog broja. Poruka je brutalna: 'Natjerat ću te da platiš'. Valerija je začuđena, misli da je greška, da je poruka namijenjena nekome drugome. Nedugo nakon toga, pametni telefon ponovno zazvoni: isti je broj, a poruka je još više zastrašujuća. Valeria problijedi, polako proguta. Zatim se ohrabri i napiše: "Tko si ti? ". Odgovora nema.

Ostatak dana zagonetni korisnik se ne javlja niti je traži. Isto se događa i sljedeći dan, a Valeria opet šuti. Napokon, ona može misliti samo na Manuela s kojim izmjenjuje beskrajn niz slatkih poruka.

Ali nakon tri dana, nepoznati broj se vraća i ovaj put ne ostavlja mjesta sumnji: 'Ukrala si mi Manuela'. Valeria je svladana bijesom: nikome nije ukrala dečka, Manuel je taj koji je izabrao nju.

Pokušava saznati tko je pošiljatelj, ali ne može dobiti nikakvu točnu informaciju.

U međuvremenu se broj poruka povećava, postaju konstanta u njezinim danima, poput straha koji joj steže želudac svaki put kad telefon zazvoni. Valeria se također počinje bojati puta od kuće do škole: boji se da će netko iznenada doći i povrijediti je. Na kraju odluči prekinuti s Manuelom. Ne želi ga više vidjeti, jer nelagoda prati svaki trenutak proveden s njim."

ELEKTRONIČKO KLEVETANJE (DENIGRATION)

ELEKTRONIČKO KLEVETANJE se sastoji od širenja kleveta, laži ili glasina, ogovaranja (često uvredljive i okrutne prirode) u svrhu klevetanja ili uvrede nekoga ili pak narušavanja njegovog ugleda i osobnih odnosa putem mreže.

Elektronički nasilnici mogu slati ili na internetu objavljivati izmijenjene slike (fotografije ili video isječke) mete. Na primjer, prilagođavanjem i izmjenom lica ili tijela ciljnog učenika kako bi ga/je ismijali, ili tako da ga/je učine glavnom ulogom seksualno eksplicitnih scena, korištenjem fotomontaža.

U tim slučajevima vršnjaci koji primaju poruke ili gledaju fotografije/video isječke na internetu nisu nužno mete (kao što je pretežno slučaj kod elektroničkog uznemiravanja i elektroničkog zastrašivanja), već ponekad i pasivni gledatelji elektroničkog nasilja (kada samo gledaju), vjerojatnije oni aktivni (ako preuzmu materijal, podijele ga drugim prijateljima, komentiraju ga i izjašnjavaju se o njemu).

Stoga, za razliku od elektroničkog zastrašivanja, uvredljiva i namjerna aktivnost elektroničkog nasilnika može biti u obliku samo jedne radnje (npr. objavljivanje retuširane fotografije kolege iz razreda), koja može generirati, uz aktivan, ali ne nužno i potreban, doprinos drugih korisnika interneta ("nedobrovoljno novačenje", Pisano, 2008), nepredvidivi negativni učinci.

Konačno, elektroničko klevetanje je oblik elektroničkog nasilja kojim se učenici najčešće služe protiv nastavnika: zapravo postoje brojni ozbiljno uvredljivi video isječci na internetu koji prikazuju scene iz učionice. U nekim su slučajevima prikazane scene očito lažne i stvorene posebno radi klevetanja, od strane učenika, no ponekad su nažalost i istinite.

Evo konkretnog primjera:

"Marko je na prvoj godini srednje škole i dospio je u razred u kojem nikoga ne poznaje: sklapanje novih prijateljstava je teško. Kako bi probila led, Annalisa se pobrinula za to: nakon što je sve pitala za broj mobitela, njezin razrednik stvara razrednu grupu na WhatsApp-u. Djeca počinju komunicirati. Ima onih koji pišu šale, poput Giacomina, onih koji šalju neobične fotografije, poput Sare, i onih, poput Glorije, koji odgovaraju samo nasmiješenim osječajnicima i jednostavnim 'ahah'. Drugi, međutim, gledaju razgovore, ali ne sudjeluju. Annalisa se ne brine: prije ili kasnije će i oni

doći na red. Čini se da grupa na WhatsApp-u pomaže i u stvarnom životu, jer djeca sada razgovaraju o toj podijeljenoj fotografiji ili toj pjesmi za koju je Sara poslala poveznicu.

Sve je dobro, ukratko. Dok nije stigao test iz matematike. Dan prije svi pričaju o tome, i obećavaju da će 'jedni drugima pomoći' i 'sugerirati'. Rasprava se u skupini nastavlja i nakon završetka testa. I po prvi puta, umiješa se Dario. Dario sjedi dva sjedala dalje od Marka: uvijek se drži povučeno i malo govori. Njegovi najbolji prijatelji su u drugim razredima i s njima provodi vrijeme za igru. Tijekom ispita Dario je završio pored Marka i cijelo vrijeme tijekom pisanja ispita, pitao ga za njegove rezultate, tj. odgovore. Ali Marko mu nije mogao pomoći jer ga je učiteljica držala na oku.

Dario se tada prvi puta javlja u grupi s vrlo konkretnom optužbom: Marko mu je odbio predati zadatak. To je lažna optužba i puna uvreda. Marko se pokušava opravdati, no Dario ga nastavlja vrijeđati. Netko pokuša zaustaviti školskog kolegu, ali se gotovo odmah zasiti i odustane: naposljetku, njegov napad je samo na Marka te svi radije pričaju o nečem drugom.

Jedino Annalisa svom nepravедno napadnutom prijatelju piše privatnu poruku: poručuje mu da pusti to, da Dario samo laže i da mu nitko ne vjeruje. Međutim, Marka su te teške riječi boljele. On si ne može pomoći i ne dati im težinu. I tako, ono što je nekada bio prostor za zabavu, sada postaje bojno polje, a Marko gubi volju za komunikacijom sa svojim vršnjacima...'

VIDEO: Cyberbully. Internetski trač.

<https://www.youtube.com/watch?v=qLGfm6pquX0> (trajanje 2.49)

ELEKTRONIČKO ZASTRAŠIVANJE (CYBERSTALKING)

ELEKTRONIČKO ZASTRAŠIVANJE se sastoji od stalnog slanja zastrašujućih poruka koje sadrže prijetnje i uvrede. Može se smatrati pravim telematskim progonom nakon kojeg se meta počinje bojati za svoju fizičku sigurnost.

Ako elektroničko uznemiravanje uključuje ciljanje nekoga s vremena na vrijeme, elektroničko zastrašivanje (proganjanje na mreži) je nemilosrdna baraža, čiji je cilj zastrašiti metu prijetnjama, čak i fizičkim nasiljem.

"Subota je poslijepodne i Mattia je otišao u park sa svojim prijateljima na nogometnu utakmicu protiv starije djece u susjedstvu. Neposredno prije posljednjeg gola, onog koji će odlučiti izazov, Mattia vidi napadača protivničke ekipe kako napreduje. Odluči mu se suprotstaviti prilično naglim prekršajem i doskoči mu. Njegovi suigrači vraćaju loptu i zabijaju u protunapadu. Među svojim suigračima Mattia postaje heroj, onaj koji je spasio utakmicu. Ali napadač protivničkog tima ne misli tako: u jednom trenutku mu prilazi i šapće mu nešto nerazumljivo na uho, a zatim se udaljava.

Sljedeći dan, Mattia pronalazi poruku u Facebook chatu. Pošiljatelj je stariji dječak, a tekst je prijetnja s jasnim aludiranjem na subotnju utakmicu. Prođe dvadesetak minuta i Mattiji stiže nova e-pošta na njegovu adresu e-pošte: tema je provokacija. Sat vremena kasnije stižu još četiri e-pošte s nasilnim fotografijama. Predmet je jeziv: 'Želiš li tako završiti?'

Mattia ne gubi hladnokrvnost i odlučuje to pustiti. Nada se da će starijem dječaku to prije ili kasnije dosaditi. Ali nije bilo tako. Nakon tjedan dana, Mattia počinje primati najmanje deset prijetećih poruka na Facebooku i tri različite e-pošte svaki dan, pune detalja o tome što bi mu se moglo dogoditi ako ga zateknu kako uokolo luta sam.

Mattia se počinje bojati i više ne želi izaći sam iz kuće. Odustaje čak i od uobičajene vožnje biciklom po susjedstvu, nešto što je uvijek volio raditi odmah nakon ručka.

Nakon mjesec dana, broj poruka se dodatno povećao, no Mattia o tome radije ne priča ni s kim kako ne bi ispao kukavica. Ali sada više gotovo i ne izlazi: čak i kad je u društvu, ne osjeća se sigurno, a rijetke trenutke kada je s prijateljima cijelo vrijeme provodi gledajući oko sebe, zabrinut.

"Što je? Je li sve u redu?" pita ga njegov najbolji prijatelj Francesco.

Matija situaciju podcjenjuje: prije ili kasnije taj će mu dječak prestati prijetiti. Možda."

VIDEO: #OFF4aDAY - ELEKTRONIČKO ZASTRAŠIVANJE

<https://www.youtube.com/watch?v=F6YlanWQmvs> (DULJINA 3,34)

VRIJEĐANJE PORUKAMA (FLAMING)

VRIJEĐANJE PORUKAMA se sastoji od nasilnih i vulgarnih poruka koje imaju za cilj izazvati sukobe i verbalne bitke u mrežnom prostoru između dvoje ljudi koristeći isti način.

Vrijeđanje porukama je uvreda, čista i jednostavna, napravljena na javnim društvenim mrežama i često vulgarna, možda napisana između komentara na društvenim mrežama ili na forumu, grupi za raspravu na mreži.

Paul je vrlo osjetljiv na pitanja zaštite okoliša. Već neko vrijeme na svojoj Facebook stranici dijeli članke, fotografije i videozapise koji bi, po njegovom mišljenju, trebali 'prodrmati svačiju savjest'. Na svoj način, on postiže neki učinak. Njegovi školski kolege povremeno ga ismijavaju, ali najčešće samo komentiraju 'Bravo! Bravo! '. Isto vrijedi i za obiteljske prijatelje, koji cijene njegovu predanost.

Paul je također odlučio javno podijeliti sve objave kako bi privukao više ljudi, ali nijedan nepoznati kontakt nikada nije komentirao. Međutim, jedne večeri, ispod novog članka protiv zagađenja, neočekivano se pojavljuje korisnik pod imenom Max Turbo. Prvi komentar je dugačak niz uvreda koje nemaju veze s člankom.

Paolo odluči ne odgovoriti: neki od njegovih kontakata učinit će to umjesto njega. No ipak, nitko se ne upliće, a Max Turbo nastavlja komentirati, povećavajući kreativnost svojih uvreda. Da stvar

bude gora, par njegovih školskih kolega sa zabavom komentira 'stil' nepoznatog svađalice.

U tom trenutku Paul odlučuje odgovoriti i to isprva mirno i diplomatski, pozivajući korisnika da ne psuje. No Paul dobiva suprotan učinak: Max Turbo sada se izravno obračunava s Paulom. A dječak izgubi strpljenje i počinje mu uzvraćati.

Nastaju deseci i deseci komentara. Povremeno se netko pokuša uplesti kako bi se vratio mir, ali bezuspješno, a u međuvremenu se povećava broj pristaša oba sudionika. Postoje oni koji ih tjeraju da se usude više i oni koji zauzimaju stranu. Sljedeći dan post je sadržavao više od sedam stotina komentara. Paolo ih sve ponovno čita s trunčicom bijesa i svečano obećava samom sebi da od sada više nikada neće objavljivati ništa na društvenim mrežama, pa ni one lijepe postove za zaštitu Zemlje za koje je potrošio toliko energije.

VIDEO: #OFF4aDAY - VRIJEDANJE PORUKAMA

<https://www.youtube.com/watch?v=9GLd-x1SIXs> (DULJINA 2,24)

LAŽNO PREDSTAVLJANJE/KRAĐA IDENTITETA (IMPERSONATION)

U slučaju LAŽNOG PREDSTAVLJANJA, napadač provodi pravu krađu identiteta, dobiva privatne podatke (lozinke, nadimke) koji mu omogućuju pristup tuđem računu s ciljem narušavanja njegovog ugleda ili preuzimanja istog.

"Francesco se nikada nije pridružio niti jednoj društvenoj mreži. Ide u osmi razred i gotovo svi njegovi vršnjaci su na jednoj ili više platformi. Zbog toga se ponekad osjeća isključenim iz određenih rasprava, ali tome ne pridaje veliku težinu. Zapravo, u nekim pogledima, poznat je upravo po tome što odbija ostati povezan i to izmami smiješak njegovim prijateljima koji ga vide kao 'alternativnog' klinca.

Jednog dana Stefano, kolega iz razreda, prilazi mu nasmijan i potapša ga po leđima: 'I ti si popustio, ha? Napokon si se pridružio Facebook-u'. Francesco ga zaprepasteno gleda: nije učinio baš ništa! On to pokušava zanijekati, reći mu da griješi, ali Stefano inzistira: registriran je na Facebook-u od prethodne noći i već je poslao svim školskim kolegama zahtjev za prijateljstvo.

Francesco problijedi: mora provjeriti što se događa. Posuđuje pametni telefon od Stefana i gleda što bi trebao biti njegov profil. Na profilnoj slici je njegov omiljeni nogometaš, datum rođenja je točan. Na profilu postoji samo jedna objava: 'Napokon sam tu! Pozdrav svima!', nakon čega slijedi popis komentara dobrodošlice.

Francesco nema pojma kako se nositi s tim, osim da izjavi da je to lažni profil. Ali izjava je dočekana sa sveobuhvatnim smijehom: svi znaju da je on jedini koji nedostaje na društvenim mrežama, i naravno, Francesco laže kako bi privukao pozornost!

Sljedećeg dana situacija se pogoršava: lažni Facebook profil je u dvadeset i četiri sata poslao uvredljive poruke svim njegovim kolegama iz razreda, prijetio nekoliko učenika iz prvog razreda i dijelio 'sramotne' poveznice. Kad je Francesco ušao u učionicu, dočekali su ga mrki pogledi, a nekoliko kolega iz razreda ga je podiglo govoreći da bi se trebao sramiti onoga što je napisao. "Nisam to bio ja", ponavlja Francesco, ali nitko mu ne vjeruje.

I dok se Francesco uzalud brani, Stefano u kutu učionice ažurira svoj potpuno novi i potpuno lažni profil."

VIDEO: Lažno predstavljanje

<https://www.youtube.com/watch?v=64fCdt4kFI8> (trajanje 1,23)

ELEKTRONIČKO ISKLJUČIVANJE/OSTRACIZAM (EXCLUSION)

Elektroničko isključivanje se sastoji od dobrovoljnog isključivanja i izbacivanja nekoga iz grupe na mreži, chata, foruma ili druge aktivnosti, samo u svrhu povrijeđivanja.

Primjeri elektroničkog isključenja: ne pozvati kolegicu iz razreda u svoju razrednu grupu na WhatsApp-u ili se pobrinuti da na Facebook-u nitko ne prihvati prijateljstvo te djevojke iz teretane, jednostavno zato što ste zaključili da vam je mrska.

"Luisa je ove godine promijenila odbojkaški tim. Pridružila se ekipi djevojaka koje zajedno igraju sedam godina i još uvijek nikoga ne poznaje. Grupa je vrlo povezana i čini se da ne prihvaćaju rado pridošlicu.

Luisa je vedra i vesela djevojka i nije navikla na ovakav doček. Stoga već od prvog dana treninga nastoji uspostaviti dobar odnos sa svojim suigračicama, slušajući, miješajući se u razgovore i pomažući. Ali svaki njen pokušaj nailazi na otpor.

Jednog dana, tehničarka Betta, povjeri joj se da takav stav suigračica proizlazi iz činjenice da ona nije dio grupe tima na mreži, te je stoga "outsider". Betta joj kaže da, ako želi biti dio grupe, prvo će to morati 'zaslužiti'.

Luisa ne shvaća baš kako steći tu zaslugu, ali odlučuje uložiti što više truda: počinje udovoljavati svakoj potrebi svojih suigračica koje je mole da im donese piće, da im posudi ručnik ili češalj, da se tušira posljednja, kada je voda već hladna, i tako dalje.

Luisa to shvaća ironično, kao svojevrsni 'izazov' da pridobije njihovo povjerenje i pokušava to ne shvatiti osobno. Ali vrijeme prolazi, a ona ni nakon dva mjeseca nije dobila poziv u grupu na mreži. S druge strane, na svakom treningu sluša zabavne razgovore svojih suigračica koje pričaju o stvarima koje su 'stavile u grupu'.

Luisa počinje očajavati: iako se dobro ponašala i uvijek stavljala na raspolaganje drugima, ne osjeća se prihvaćenom. Počinje ne voljeti treninge, počinje se ne pojavljivati na utakmicama, a njezini roditelji nikako ne mogu shvatiti zašto se ugasila njena velika strast prema odbojci.

Luisa bi željela razgovarati s njima, objasniti im da bi pridruživanje toj grupi bio važan korak za nju. Ali svaki put kad pokuša, stegne joj se grlo i riječi kao da umiru..."

VIDEO: Spojena srca

<https://www.youtube.com/watch?v=lQJ4pJ0hHwQ> (trajanje 4.54)

ELEKTRONIČKO RAZOTKRIVANJE ILI PRIJEVARA I IZLAGANJE NEPRIMJERENOG SADRŽAJA (OUTING OR TRICKERY AND EXPOSURE)

Odnosi se na dijeljenje osobnih podataka, tajni ili slika na internetu; obično se osoba prijevarom nagovori da otkrije te podatke kako bi ih se potom objavilo na internetu. To se doživljava kao prava emocionalna izdaja.

Prijevara, ili obmana, je jedan od najpodmuklijih napada: sam ili sa suučesnikom, elektronički nasilnik stječe povjerenje mete (možda nudeći mu/joj pomoć da više ne bude zlostavljan!), a zatim na internetu objavi sve što rekli su jedno drugom, smijući se tome.

"Giada je vrlo sramežljiva i stekla je samo nekoliko prijateljskih veza u razredu. Maria je, s druge strane, otvorena, duhovita djevojka koja je uvijek spremna za šalu. Dečki joj se besramno udvaraju, a djevojke je gledaju s mješavinom zavisti i divljenja.

Jednog poslijepodneva Giada dobiva neočekivanu obavijest: Maria joj je napisala poruku na Facebooku! Srce joj treperi dok čita niz retke: djevojka je sastavila pravu izjavu. Kaže da joj je žao što je uvijek vidi po strani i da, ako se treba povjeriti nekome, spremna je saslušati. Giada se raduje i ne vjeruje svojim očima: Maria želi biti njezina prijateljica!

No međutim, sljedeći dan Maria je pozdravlja u prolazu, posvećujući joj jednako vremena kao i do sada. Ali nakon nekog trenutka Giada prima još jednu poruku u kojoj se Maria ispričava što nije stala i porazgovarala s njom. U školi je, kaže, previše prepreka i distrakcija, a radije bi posvetila što više vremena njihovom razgovoru. 'Bolje da razgovaramo ovdje, gdje imamo sve vrijeme ovoga svijeta'.

I tako počinje lijepo prijateljstvo, Giada se konačno počinje otvarati. Maria je sluša i daje joj savjete, posebno o njezinoj tajnoj zaljubljenosti u plavokosog dječaka treće godine koji, na sreću, ne zna ništa.

Sve ide dobro do dana kada Giada primi čudnu poruku putem Facebook-a: to je Luigi, još jedan od njezinih kolega iz razreda, koji je upućuje na javnu grupu zlokobnog imena na istoj društvenoj mreži. Zove se: 'Jadna Giada pogođena sudbinom'. Unutar grupe ima kolega iz razreda, ali i mnogo nepoznatih ljudi, a ono što ih spaja je glasno smijanje ispod objava koje su objavljene .

Ovo su snimke zaslona razgovora koje je Giada vodila s Marijom, a svaki je popraćen okrutnim komentarom. Trenutak u kojem je plavuši priznala ljubav nazivaju 'vječnim i nemogućim', dok razgovor o njezinoj sramežljivosti nazivaju 'dosadom osobno'.

Giada osjeća kako joj suze teku niz lice. Htjela bi razgovarati s Marijom, pitati je zašto je to učinila... ali te zle riječi odjekuju joj u glavi više nego ikad."

Elektroničko razotkrivanje se događa kada elektronički nasilnik objavi neugodne informacije o meti na internetu. Često se događa kada meta ostavi računalo ili pametni telefon bez nadzora i s otvorenom prijavom na društvene mreže.

"Razred se vratio sa svog dvodnevno izleta. Učenici su još uvijek ushićeni zbog školskog praznika i cijelo vrijeme pričaju o njemu. Razredna grupa na Whatsapp-u prepuna je fotografija: svi su snimili bezbroj svojih razrednih kolega i žele ih podijeliti kako bi se prisjetili onih zabavnih i neizostavnih trenutaka koje su upravo doživjeli.

Melania, primjerice, šalje samo grupne fotografije. Na izletu je bila predmet stalnog svađanja jer je tjerala svoje razredne kolege da stanu svaka tri koraka kako bi se svi zajedno fotografirali. Alice je, pak, prvi dan fotografirala nogometnu utakmicu i njezine su se snimke jako svidjele kolegama iz razreda.

Dakle, u danima nakon povratka, Whatsapp je pun fotografija i zabavnih komentara.

Začudo, dječaci dijele nekoliko snimaka: gotovo se čini kao da nisu snimili nikakvu fotografiju. Tišinu prekida Giacomo, jedan od najsramežljivijih u razredu, koji iznenada objavljuje vlastitu fotografiju (eng. selfie) snimljenu u, kako se čini, sobi u kojoj je boravio sa svojim razrednim kolegama tijekom izleta: na snimci se vidi kako se upravo budi, s raščupanom kosom i u crveno-bijeloj pidžami. Uz fotografiju, Giacomo piše 'Zgodan sam, zar ne?'. Na odgovor nije čekao dugo, a više-manje svi odgovaraju smijehom i nasmijanim osjećajnicima.

Nitko ne bi očekivao ovu iznenadnu drskost od Giacoma: on, tako sramežljiv i suzdržan, iznenada puni razredni razgovor svojim vlastitim fotografijama. A fotografija Giacomo kako pozira ispred ogledala, grli psa ili pokazuje mišiće u vrtu, praćena je njegovom fotografijom s izleta. Svaka fotografija uvijek ima ponosan komentar i izaziva dodatni smijeh.

Ali nije Giacomo taj koji šalje fotografije jer on igra nogomet i ostavio je svoj pametni telefon u ruksaku. To nije promaklo Luki, koji se odlučio malo zabaviti jer mu se nije dalo s ostalima naganjati loptu. Stoga je zgrabio pametni telefon svog razrednog kolege i prelistavao fotografije u arhivi

uređaja tražeći one najsramotnije ili najsmješnije. Nakon što je odabrao, počeo je dijeliti fotografije i svaki put kad bi poslao novu, Luka se nasmiješio, misleći da je to fantastična šala.

Giacomo je u međuvremenu, nesvjestan što se događa s njegovim pametnim telefonom, upravo zabio gol. Odavno nije zabio gol i veselo se raduje grleći prijatelja Marka.

Šteta što još ne zna da će ga sutradan cijeli razred zvati 'selfie pozer' i da ga taj odvratni nadimak neće napustiti još mjesecima."

IZLAGANJE NEPRIMJERENOG SADRŽAJA znači otkrivanje informacija, istinitih ili iznuđenih, ili detalja koji se tiču nečijeg privatnog života, a da se osoba nije imala prilike iskupiti. Međutim, u ovom slučaju, to nije pitanje stvarnog povjerenja od strane mete.

VIDEO: Izlet i trikovi - Orta San Giulio nastavni video

https://www.youtube.com/watch?v=_aWkF3o6vrQ&t=30s (DULJINA 2,20)

SEKSTIRANJE (SEXTING)

Već u dobi od 11 godina mnogi mladi dolaze u iskušenje da snime intimne, gole ili seksualno orijentirane vlastite fotografije i pošalju iste, ili videozapisa, svojim partnerima i/ili prijateljima u grupnim razgovorima. To se zove sekstiranje i govorimo o praksi koju uobičajeno provodi 6% predadolescenata u dobi od 11 do 13 godina, od kojih su 70% djevojčice. Brojevi rastu kako se povećava dob: zapravo, između 14 i 19 godina, udio je oko 1 od 10 tinejdžera.

Izraz proizlazi iz kombinacije seksa (seks) i slanja poruka i označava razmjenu ili dijeljenje seksualno eksplicitnih tekstova, videozapisa ili fotografija koje često prikazuju samog sebe. Adolescenti često ovo ponašanje pogrešno zamijene za igru koja, međutim, može imati posljedice koje značajno mijenjaju njihove živote i eksplodiraju u dramatične situacije. U sekstiranju je dimenzija povjerenja pogrešno shvaćena i zbunjujuća. Mladi koji šire svoje fotografije misle da mogu slijepo vjerovati svojim prijateljima, ali bivaju izdani u trenutku kada veza pukne zbog svađe ili drugih razloga i fotografije se šire. Mladi koji objavljuju provokativne vlastite fotografije ne odlučuju sami kakvu sliku žele dati o sebi, već idu za onim što drugi žele vidjeti u njima. Ovaj fenomen hrani jaz između seksualne dimenzije i dimenzije osjećaja. Više ima veze s izlaganjem sebe, nego s izražavanjem emocija budući da potiče javno pokazivanje automatiziranog seksualnog ponašanja u sferi koja je oduvijek bila privatna.

Osvetnička pornografija: osveta čak i prijateljima

Dakle, djevojke su najugroženija kategorija sa stajališta širenja intimnog i privatnog materijala, a često su i mete tzv. osvetničke pornografije. Ovaj fenomen se događa kada se bivši partner osvećuje za to što je bio ostavljen ili izdan objavljivanjem materijala seksualne prirode na društvenim mrežama ili razgovorima na mreži, s jednim ciljem, a to je da naudi drugoj osobi i izloži je javnom ruglu. Može se dogoditi i u prijateljskim odnosima, gdje se objavom intimnog sadržaja osvećuje za učinjenu nepravdu. Posljedice, ne samo psihičke nego i socijalne, često su pogubne za žrtve, čak i one koje ne idu tako daleko, kao što je samoubojstvo.

Koja su karakteristična gledišta ove vrste ponašanja?

- Povjerenje: mladići/djevojke često šalju vlastite gole ili seksualno eksplicitne fotografije ili videozapise jer vjeruju osobi kojoj šalju materijal. Oni pokazuju vrlo malo svijesti o tome da bi se taj isti materijal, ako bi se odnos (prijateljstvo ili par) pogoršao ili raspao, mogao širiti kao osveta za ono što se dogodilo.
- Prodiranje: mogućnosti koje nudi nova generacija mobilnih telefona omogućuju dijeljenje vlastitih ili tuđih fotografija s više ljudi istovremeno, višestrukim slanjem, dijeljenjem na društvenim mrežama, širenje na mreži.
- Postojanost fenomena: materijal postavljen na internetu može dugo ostati dostupan na mreži. Djeca, koja odrastaju uronjena u nove tehnologije, nisu svjesna da se fotografija ili videozapisi rašireni internetom možda više nikada neće ukloniti.
- Nesvjesnost: djeca često nisu svjesna da razmjenjuju materijal o seksualnom zlostavljanju djece.

Potreba za pojavljivanjem i 'biti viđen' pomaže objasniti, ne samo porast broja pretplata na društvenim mrežama, već i stalnu potrebu za fotografiranjem samih sebe.

Prema nedavnom istraživanju na više od 15.000 talijanskih mladića/djevojaka (2014.), jedan od četiri snimi barem jednu fotografiju dnevno, 85% podijeli barem nekoliko njih na društvenim mrežama, a 53% koristi programe za uređivanje fotografija prije objave njihovih fotografija (53%, ili 1 od 2 dječaka) (Doxa djeca, 2014). Isto istraživanje pokazalo je da 36% mladića/djevojaka poznaje nekoga tko je isprobao sekstiranje, a 13% mladića/djevojaka prijavilo se ili preuzelo aplikaciju za spojeve (među dječacima 17%).

Nedavno istraživanje (2013.) Europske telefonske linije za pomoć (Kids Help Phone) sa svojim korisnicima otkrilo je da su sekstirali (redom od najčešće do najrjeđe):

- zbog zabave ili za seksualni užitak: "Radim to iz zabave".
- kao rezultat pritiska drugih: "Radim to jer su me više puta tražili".
- kako bi dali nešto od sebe osobi koja im se sviđa: "Ja to radim za svog dečka".
- zbog istraživanja vlastite seksualnosti: "Bio sam znatiželjan".
- iz šale ili zbog suzbijanja dosade: "To je igra između prijatelja".

Također je važno znati da ovaj fenomen pogađa i dječake i djevojčice, iako pretežno dječaci šalju i primaju seksualno motivirane poruke. S druge strane, 9 od 10 roditelja smatra nemogućim da se njihovo dijete skine i svoje slike/videozapise stavi na internet (izvor: Eurispes, 2012).

VIDEO: Flavijino svjedočenje žrtve sekstiranja

<https://www.youtube.com/watch?v=NA0bBiWE-OE>

UCJENA NA TEMELJU SEKSUALNOG SADRŽAJA (SEXTORTION)

Seksualno iznuđivanje ili ucjena na temelju seksualnog sadržaja sastoji se od prijetnje da će se privatni podaci mete učiniti javnim, osim ako meta ne plati novac iznuđivaču. U digitalnom dobu informacije mogu uključivati dijelove seksualnih tekstualnih poruka (sektove), privatne fotografije, pa čak i videozapise. Kriminalci uglavnom traže novac čak i ako ponekad traže još više kompromitirajućeg sadržaja (pošaljite nam više ili učinite sve javnim). Većina meta nisu mladići/djevojke - prema podacima policije, 2017. godine, od više od tisuću žrtava u toj dobi, samo 25 njih bilo je između 14 i 18 godina. Iako, sklonost vrlo mladih da ne traže pomoć policije može utjecati na ovu statistiku - jer oni su onaj dio populacije koji nema novca za trošenje. Unatoč tome, oni ostaju savršena meta jer se u adolescenciji njeguju nove vrste odnosa, obično bez ikakvog vodstva. Rezultat može biti san elektroničkog kriminalca: mnogo informacija koje bi trebale biti zaštićene, ali nisu, a koje pripadaju ljudima koji su emocionalno ranjivi i lako se posramljuju. Žrtve se boje javne osude; traženje pomoći značilo bi otkrivanje tajni koje očajnički pokušavaju sakriti. A mladi su vrlo ranjivi. Seksualno iznuđivanje može uzrokovati ozbiljnu psihičku štetu ili čak pokušaje samoubojstva (barem četiri su dokumentirana u Italiji).

ORUŽJA ELEKTRONIČKOG NASILNIKA:

RATOVI UPOZORENJA: ratovi izvješća, često lažnih, kako bi se elektronički račun mete zatvorio (uglavnom se koristi u slučajevima isključenja).

IME NA PROFILU: ocrnjivanje mete lažnim predstavljanjem, korištenjem sličnog korisničkog imena

TEKSTUALNI RAT/RAT PORUKAMA: grupa koja se udružuje protiv pojedinca i šalje stotine tekstualnih poruka s telefonskog broja mete

INTERNET ROLLING: Stvaranje anketa na mreži čiji je cilj nekoga uvrijediti. (npr. 'tko je najveći gubitnik u razredu') .

E-POŠTA BRZO PRIPRAVLJENE E-PORUKE: mete se postavljaju među korisnike reklamnih ili pornografskih stranica.

Revision #2

Created 21 March 2023 12:15:16 by Antonija Lujanac

Updated 23 March 2023 07:48:02 by Antonija Lujanac